

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.411.003.02.2023

Pani
Agata Bucko-Serafin
Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska
ul. Konstantego Damrota 16
40-022 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

S/23/001/LKA – Usunięcie odpadów niebezpiecznych zdeponowanych w Mysłowicach przy ul. Brzezińskiej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska ¹ , ul. Konstantego Damrota 16 40-022 Katowice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agata Bucko-Serafin, Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska ² , od 10 lipca 2018 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Tadeusz Sadowski, Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, od 1 stycznia do 9 lipca 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania związane z usunięciem odpadów niebezpiecznych w Mysłowicach Brzezince.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2022 z uwzględnieniem dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Katarzyna Kozieł, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/44/2023 z 14 lutego 2023 r. oraz LKA/219/2023 z 26 września 2023 r. 2. Karol Pastuszka, Starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/43/2023 z 14 lutego 2023 r. oraz LKA/220/2023 z 26 września 2023 r.

(akta kontroli str. 1-1e)

¹ Dalej: „WIOŚ”.

² Dalej: „ŚWIOŚ”.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działanie WIOŚ związane z usunięciem odpadów niebezpiecznych w Mysłowicach przy ul. Brzezińskiej 50.

Uzasadnienie oceny ogólnej

WIOŚ podjął działania wobec podmiotu zajmującego się zbieraniem odpadów przy ul. Brzezińskiej w Mysłowicach⁵ w sposób niezgodny z wydaną przez Prezydenta Miasta Mysłowice decyzją, czego skutkiem było wydanie decyzji administracyjnej wstrzymującej jego działalność oraz nałożenie administracyjnej kary pieniężnej w wysokości 800 tys. zł. WIOŚ, w okresie od września 2018 r. do września 2020 r. prowadził kontrole i interwencje⁶ oraz bieżący monitoring terenu przy ul. Brzezińskiej w Mysłowicach, gdzie zdeponowano odpady niebezpieczne stwarzające zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi.

ŚWIOŚ brał udział w postępowaniu administracyjnym prowadzonym przez Urząd Miasta Mysłowice⁷ na podstawie art. 26a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁸, poprzez wydanie opinii o konieczności niezwłocznego usunięcia odpadów z terenu zlokalizowanego przy ul. Brzezińskiej w Mysłowicach. Wydając tę opinię ŚWIOŚ wskazał, m.in. że: podmiot zbierający odpady prowadził działalność w sposób naruszający warunki posiadanego zezwolenia⁹; najbliższa zabudowa mieszkaniowa znajdowała się 150-200 m w linii prostej od miejsca składowania odpadów niebezpiecznych; na podstawie doświadczenia w podobnych sprawach, w przypadku braku możliwości dokładnego ustalenia składu odpadów w poszczególnych pojemnikach i w przypadku braku ekonomicznie uzasadnionej potrzeby ich dokładnej identyfikacji, odpady te klasyfikuje się pod kodem 19 12 11*¹⁰ i docelowo przekazuje do unieszkodliwienia w procesie D-10 – przekształcenie termiczne na ładzie. Opinia ta potwierdziła spełnianie przesłanek do usunięcia odpadów w trybie art. 26a UoO, tj. niezwłocznego usunięcia odpadów ze względu na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska.

W następstwie złożonego przez Miasto wniosku, dotyczącego podjęcia przez WIOŚ w Katowicach działań wobec Głównego wykonawcy¹¹ i podwykonawców¹², biorących udział w procesie usuwania i zagospodarowania odpadów niebezpiecznych z terenu przy ul. Brzezińskiej w Mysłowicach, WIOŚ niezwłocznie podjął działania kontrolne wobec tych podmiotów. Zwrócił się również do właściwych miejscowo WIOŚ, ze względu na siedzibę wykonawców, o przeprowadzenie w trybie pilnym kontroli u wykonawców i podwykonawców, w szczególności w zakresie prawidłowego magazynowania i odzysku lub unieszkodliwienia odpadów. W wyniku przeprowadzonych kontroli, które wykazały liczne nieprawidłowości u wykonawców

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: „Podmiot zbierający odpady”.

⁶ Prowadzone na podstawie art. 10b ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska Dz. U. z 2024 r. poz. 425; dalej „IOŚ”.

⁷ Dalej: „Miasto”.

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 1587, ze zm.; dalej „UoO”.

⁹ Spółka naruszała warunki zezwolenia m.in. poprzez zbieranie odpadów niebezpiecznych na terenie nieutwardzonym, w sposób niezgodny z zasadami gospodarowania odpadami i wymaganiami w zakresie ochrony środowiska i bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzi oraz w sposób uciążliwy dla środowiska i użytkowników sąsiednich zabudowań.

¹⁰ Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów zawierające substancje niebezpieczne.

¹¹ Głównym wykonawcą zadania polegającego na usunięciu i zagospodarowaniu odpadów niebezpiecznych zlokalizowanych w Mysłowicach przy ul. Brzezińskiej 50 było konsorcjum dwóch spółek, wyłonione w ramach przeprowadzonego przez Urząd postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie dialogu konkurencyjnego. Dalej: „Główny wykonawca”.

¹² Na potrzeby niniejszej kontroli określenie „podwykonawca” oznacza podwykonawców i dalszych podwykonawców.

i podwykonawców, m.in. w zakresie prowadzonej ewidencji odpadów, jak również naruszeń posiadanych przez nich zezwoleń, WIOŚ złożył, do właściwego organu zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania związane z usunięciem odpadów niebezpiecznych w Mysłowicach Brzezince

Opis stanu faktycznego

1. WIOŚ w latach 2018-2022 nie przeprowadził kontroli planowych w spółce posiadającej zezwolenie na zbieranie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne na nieruchomości przy ul. Brzezińskiej 50 w Mysłowicach¹³. Ogólna liczba podmiotów zarejestrowana w Informatycznym Systemie Kontroli zakładów zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego zajmujących się gospodarką odpadami, transportem odpadów, prowadzącymi instalacje do przetwarzania baterii i akumulatorów, demontażem pojazdów, wytwarzaniem odpadów medycznych i weterynaryjnych i innych¹⁴, obejmowała na koniec 2020 r. 9364 podmioty¹⁵, z czego kontroliom podlegało średnio od 14,5% do 22% podmiotów.

Jak wyjaśnił ŚWIOŚ, zgodnie z ustawą IOŚ, WIOŚ prowadzi kontrole planowe i pozaplanowe oraz działania w trybie art. 10b IOŚ. Przy typowaniu podmiotów do planu kontroli wojewódzki inspektor ochrony środowiska bierze pod uwagę przede wszystkim wymogi prawne (krajowe oraz unijne) oraz inne polecenia, na podstawie których wybrane instalacje muszą być kontrolowane co roku lub nie rzadziej niż raz na 3 lata, wyniki ostatniej kontroli, dostępne zasoby kadrowe oraz inne uwarunkowania i problemy zdiagnozowane na obszarze województwa, rezerwę czasową na kontrole prowadzone na podstawie badań automonitoringowych, rezerwę czasową na kontrole pozaplanowe.

(akta kontroli str. 5, 8, 151-177)

2. W kontrolowanym okresie WIOŚ w Katowicach, w związku ze zbieraniem odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, na nieruchomości zlokalizowanej przy ul. Brzezińskiej 50 w Mysłowicach oraz w związku z powyższą informacją o możliwych nieprawidłowościach przy usuwaniu odpadów niebezpiecznych z ww. nieruchomości, przeprowadził osiem kontroli pozaplanowych, w tym siedem interwencyjnych¹⁶ oraz osiem wyjazdów interwencyjnych na podstawie art. 10b IOŚ¹⁷.

WIOŚ przeprowadził następujące kontrole:

¹³ Na podstawie wydanej przez Prezydenta Miasta Mysłowice decyzji z dnia 17 maja 2018 r. sygn. OS-I.6233.4.2018.MP. Dalej: „Decyzja na zbieranie odpadów”.

¹⁴ Np. gospodarstw rolnych podlegających ocenie wypełniania wymogów wzajemnej zgodności, podmiotów prowadzących produkcję rolną oraz działalność, w ramach której są przechowywane odchody zwierzęce lub stosowane nawozy, przedsiębiorstw w zakresie wypełniania obowiązków wynikających z udziału w systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych.

¹⁵ W tym także jednostki organizacyjne niebędące przedsiębiorcami (tj. gminy, instytuty badawcze, kościoły) oraz osoby fizycznie nie prowadzące działalności gospodarczej np. rolnicy, hodowcy, osoby prowadzące nielegalny demontaż pojazdów lub zbierające odpady.

¹⁶ Na podstawie art. 9 ust. 1b pkt 2 IOŚ. Zgodnie z definicją, przez kontrole interwencyjne rozumie się kontrole przeprowadzane w związku z rozpatrywaniem skarg i interwencji dotyczących zanieczyszczenia środowiska lub podejrzenia wystąpienia takiego zanieczyszczenia, wystąpienia poważnych awarii lub w celu przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia (ust.1c).

¹⁷ W ramach interwencji inspektorzy WIOŚ podjęli czynności polegające na: obserwowaniu i rejestrowaniu przy użyciu środków technicznych, w tym technik satelitarnych i bezzałogowych statków powietrznych, obrazu zdarzeń oraz dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom, gromadzeniu i zabezpieczaniu dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, dokonywaniu oględzin pomieszczeń i innych miejsc, zatrzymywaniu lub przeszukiwaniu pojazdów przewożących towary oraz kontroli dokumentów związanych z przewozem towaru, jeżeli zachodzi podejrzenie przewożenia odpadów.

- pierwsza kontrola¹⁸, trwająca od 10 września 2018 r. do 8 listopada 2018 r., przeprowadzona na miejscu zdeponowania odpadów została podjęta przez WIOŚ w związku z wnioskami Prezydenta Miasta Mysłowice oraz Komendanta Miejskiego Policji w Mysłowicach. Celem kontroli była weryfikacja przestrzegania przepisów UoO. W ramach kontroli ustalono, że spółka zbierająca odpady prowadziła działalność na wydzierżawionej nieruchomości¹⁹ przy ul. Brzezińskiej 50 w Mysłowicach na podstawie decyzji na zbieranie odpadów. Zgodnie z przedstawionymi w trakcie kontroli kartami przekazania odpadów²⁰, w okresie od maja do września 2018 r. spółka zgromadziła łącznie ok. 1468,93 Mg odpadów, w tym 1377,35 Mg odpadów niebezpiecznych. Powyższe nie zostało potwierdzone zapisami w ewidencji odpadów, gdyż podmiot prowadził ww. ewidencję w sposób nierzetelny. Oględziny terenu prowadzone przez WIOŚ przy ul. Brzezińskiej 50 w Mysłowicach wykazały, że odpady były gromadzone w uszkodzonych pojemnikach, co prowadziło do niekontrolowanych wycieków oraz że były magazynowane częściowo na nieutwardzonym placu magazynowym. Prezes zarządu podmiotu zbierającego odpady odmówił, bez podania przyczyny, podpisania protokołu z kontroli²¹. W wyniku ww. kontroli WIOŚ w Katowicach stwierdził m.in.:
 - a. zbieranie odpadów z naruszeniem warunków posiadanego zezwolenia w zakresie zabezpieczenia terenu, oznakowania pojemników, ważenia i ich segregowania, przed umieszczeniem na placu magazynowym,
 - b. magazynowanie dużych ilości odpadów na nieutwardzonym placu magazynowym, w sposób mogący powodować ich niekontrolowane uwolnienie do środowiska,
 - c. prowadzenie gospodarki odpadami w sposób niezgodny ze stanem rzeczywistym.

W związku z wykazanymi naruszeniami WIOŚ wszczął postępowanie o nałożenie administracyjnej kary pieniężnej na ten podmiot oraz o wstrzymanie prowadzonej przez niego działalności.

- kontrola pozaplanowa²² z dnia 25 marca 2019 r. została przeprowadzona w celu rozpoznania zanieczyszczenia środowiska na przedmiotowym terenie. Ustalono, że na teren sąsiedniego zakładu przesączyła się nieznana substancja z terenu gdzie składowane były odpady. Dokonano poboru próbek gleby, ścieków oraz tła²³. Z wyników badań zabezpieczonych substancji wynikało, że substancja sącząca, która uwolniła się z przeciekających beczek i mauserów znajdujących się na terenie przy ul. Brzezińskiej 50 w Mysłowicach, nie była odpadem niebezpiecznym a większe stężenie oznaczonych wskaźników stwierdzono w glebie z pobranego tła.
- kontrola pozaplanowa²⁴ z dnia 8 maja 2019 r. przeprowadzona w celu rozpoznania zgłoszenia dotyczącego zanieczyszczenia środowiska. Zgłoszenie zostało złożone przez przedstawicieli Miasta. Oględziny terenu odbyły się w asyście przedstawicieli Państwowej Straży Pożarnej w Mysłowicach²⁵. Stwierdzono, że na terenie gromadzenia odpadów doszło do przewrócenia ok. 10-15 mauserów ustawionych pionowo, co spowodowało powstanie dźwięku

¹⁸ Sygnatura sprawy IN.III.7023.98.2018.MK.WM

¹⁹ Na podstawie umowy dzierżawy nieruchomości z 25 kwietnia 2018 r. działki nr 2171/78 o powierzchni 5 615 m².

²⁰ Dalej: „KPO”.

²¹ Nr WIOS-KATOW 255/2018.

²² Protokół kontroli nr WIOS-KATOW 190/2019 z dnia 25 marca 2019 r. sygn. IN.III.7023.152.2019

²³ W celu określenia poziomu odniesienia zostały pobrane dodatkowe próbki gleby z terenów wokół nielegalnego składowiska odpadów.

²⁴ Protokół kontroli nr WIOS-KATOW 129/2019 z dnia 8 maja 2019 r. sygn. IN.VII.7023.144.2019.BP.RA

²⁵ Dalej: „PSP”.

przypominającego wybuch. Nie stwierdzono rozszczelnienia się mauserów i wycieku substancji do środowiska.

- kontrola pozaplanowa²⁶ z 22 czerwca 2019 r. przeprowadzona w celu rozpoznania zgłoszenia dotyczącego zanieczyszczenia środowiska. Zgłoszenie zostało złożone przez dyżurnego Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Mysłowicach²⁷. Pracownicy WIOŚ w czasie oględzin ustalili, że teren spółki zbierającej odpady był zabezpieczony przed dostępem osób trzecich; wyczuwalny był intensywny zapach substancji chemicznych; nie stwierdzono nowych wycieków; natomiast miejsca, w których one występowały były zabezpieczone piaskiem przez PSP.
- kontrola pozaplanowa²⁸ z 1 września 2019 r. przeprowadzona w celu rozpoznania zgłoszenia dotyczącego zanieczyszczenia środowiska. Zgłoszenie zostało złożone przez dyżurnego Centrum Zarządzania. Pracownicy WIOŚ w czasie oględzin ustalili, że na terenie spółki zbierającej odpady doszło do rozszczelnienia się pojemników typu mauser i utworzenia się rozlewiska o powierzchni ok. 10 m², towarzyszył temu uciążliwy odór. Rozlewisko zostało zabezpieczone przez PSP, a pracownicy WIOŚ pobrali próbki z rozlewiska oraz tła. Badanie cieczy pobranej z rozlewiska nie wskazało na przekroczenie dopuszczalnych norm.
- kontrole pozaplanowe²⁹ z 5 lipca 2021 r. i 5 sierpnia 2021 r. przeprowadzone w celu weryfikacji przewozu odpadów niebezpiecznych, przeprowadzona z udziałem innych organów w ruchu krajowym i międzynarodowym, w związku z usuwaniem odpadów z terenu przy ul. Brzezińskiej w Mysłowicach. Zgłoszenia zostały złożone przez Miasto, w celu weryfikacji prawidłowości prowadzonych prac w ramach realizacji decyzji wydanej w trybie art. 26a UoO. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości przy transporcie odpadów.
- kontrola pozaplanowa³⁰ z 24 września 2021 r. przeprowadzona w celu weryfikacji przewozu odpadów niebezpiecznych, przeprowadzona z udziałem innych organów w ruchu krajowym i międzynarodowym, w związku z usuwaniem odpadów z terenu przy ul. Brzezińskiej w Mysłowicach. Kontrola przeprowadzona we współpracy z Inspekcją Transportu Drogowego. Kontrola nie wykazała niezgodności z wydaną przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska³¹ decyzją³².

(akta kontroli str. 412-517)

Nowelizacja ustawy IOŚ, ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o IOŚ oraz niektórych innych ustaw³³, umożliwiła upoważnionym inspektorom WIOŚ w przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa przeciwko środowisku podejmowanie czynności polegających na (art. 10b ust. 2 ustawy IOŚ):

²⁶ Protokół kontroli nr BIB 107/2019 z dnia 22 czerwca 2019 r. sygn. DBIN.7023.252.2019.L.SP.

²⁷ Dalej: „Centrum Zarządzania”.

²⁸ Protokół kontroli nr WIOS-KATOW 317/2019 z dnia 1 września 2019 r. sygn. IN.I.7023.155.2019.KG.MSP

²⁹ Protokół kontroli nr WIOS-KATOW 383/2021 z dnia 5 lipca 2021 r. sygn. IN.VII.7023.263.2021.MW; Protokół kontroli nr WIOS-KATOW 435/2021 z dnia 5 sierpnia 2021 r. sygn. IN.VII.7023.312.2021.MW

³⁰ Protokół kontroli nr WIOS-KATOW 435/2021 z dnia 24 września 2021 r. sygn. IN.VII.7023.403.2021.MKO.IP

³¹ Dalej: „GIOŚ”

³² Decyzja Głównego Inspektora Ochrony Środowiska z dnia 9 września 2021 r. (znak: DKO-440/PL001447/72/2/21/gp

³³ Dz. U. z 2018 r. poz. 1479, którą m.in. dodano art. 10b. Dodanie tego artykułu miało na celu wzmocnienie działań kontrolnych WIOŚ poprzez umożliwienie prowadzenia innych czynności poza trybem kontrolnym, z wykorzystaniem instrumentów prawnych i technicznych na potrzeby postępowania administracyjnego, w szczególności dotyczących nielegalnych praktyk w gospodarowaniu odpadami.

- obserwowaniu i rejestrowaniu przy użyciu środków technicznych, w tym technik satelitarnych i bezzałogowych statków powietrznych, obrazu zdarzeń oraz dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom;
- gromadzeniu i zabezpieczaniu dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia;
- żądaniu pisemnych lub ustnych informacji oraz przesłuchiowaniu osób w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego przy jednoczesnym pouczeniu ich o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o której mowa w Kodeksie karnym;
- ustalaniu tożsamości osób oraz żądaniu okazania dokumentów niezbędnych do wymierzenia grzywny w drodze mandatu karnego lub sporządzeniu wniosku o ukaranie;
- nakładaniu grzywien w postępowaniu mandatowym za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia;
- dokonywaniu oględzin pomieszczeń i innych miejsc;
- zatrzymywaniu lub przeszukiwaniu pojazdów przewożących towary oraz kontroli dokumentów związanych z przewozem towaru, jeżeli zachodzi podejrzenie przewożenia odpadów;
- udzielaniu pouczeń, zwracaniu uwagi, ostrzeganiu lub stosowaniu innych środków oddziaływania wychowawczego.

W związku z nowelizacją ustawy IOŚ, rozszerzającą zakres stosowanych do tej pory instrumentów technicznych i prawnych na potrzeby prowadzenia postępowania administracyjnego, został w WIOŚ wprowadzony nowy regulamin organizacyjny³⁴, w którym wskazano Wydział Zwalczania Przestępczości Środowiskowej. Do zadań tej komórki organizacyjnej należało m.in.:

- prowadzenie spraw z zakresu przeciwdziałania i wykrywania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku, w tym we współpracy z Departamentem Zwalczania Przestępczości Środowiskowej GIOŚ, wojewódzkimi inspektoratami ochrony środowiska oraz organami administracji państwowej, organami samorządowymi, sądami, prokuraturą, inspekcjami i służbami uprawnionymi do ścigania przestępstw i wykroczeń oraz organizacjami społecznymi, w tym uczestniczenie w postępowaniach lub czynnościach prowadzonych przez te organy;
- kontrola z wyjazdem w teren bez ustalonego podmiotu, tj.: akcje kontrolne przewozu towarów lub odpadów niebezpiecznych, przeprowadzanych z innymi organami, ocena towaru lub odpadu, kontroli dokumentacyjnych bez ustalonego podmiotu w zakresie oceny towaru, przed wydaniem opinii dla urzędów celnych dotyczącej odpadów;
- wykonywanie czynności, o których mowa w art. 10b ust. 2 ustawy IOŚ w celu wykrywania przestępstw i wykroczeń przeciwko środowisku.

Dysponując nowymi uprawnieniami, w trybie art. 10b ustawy IOŚ, pracownicy WIOŚ dokonali interwencji w dniach:

- 20 maja 2019 r., po uzyskaniu informacji o wycieku substancji na terenie przy ul. Brzezińskiej w Mysłowicach. W czasie oględzin terenu inspektorzy WIOŚ ustalili, że doszło do rozszczelnienia beczki. Będąca na miejscu PSP zabezpieczyła beczkę oraz dokonała pomiaru powietrza, który nie wykazał

³⁴ Zatwierdzony na podstawie Zarządzenia nr 385/22 Wojewody Śląskiego z dnia 18 października 2022 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach.

przekroczenia norm. Odnotowano, że zdeponowane piętrowo jeden na drugim pojemniki typu mauzer przechylały się, co mogło w przyszłości doprowadzić do ich przewrócenia i kolejnych wycieków.

- 20 kwietnia 2020 r. inspektorzy WIOŚ dokonali obserwacji terenu przy ul. Brzezińskiej 50 w celu sprawdzenia stanu zdeponowanych odpadów. Nie odnotowano zmiany ilości odpadów oraz nie zaobserwowano uciążliwości zapachowych ani nowych wycieków.
- 17 września 2020 r. inspektorzy WIOŚ dokonali oględzin przedmiotowego terenu. Oględziny wykazały, że doszło do kolejnych rozszczelnień części pojemników. Teren zabezpieczyła jednostka PSP, neutralizując rozlewisko wapnem. Inspektorzy pobrali próbkę substancji i tła. Badania laboratoryjne nie wykazały przekroczenia norm badanych wskaźników.
- 21 maja 2021 r. inspektorzy WIOŚ, po zgłoszeniu możliwości niewłaściwego usuwania odpadów w trakcie realizacji zadania przez Głównego wykonawcę³⁵, dokonali oględzin przedmiotowego terenu. W trakcie oględzin obserwowano proces ściągania beczek oraz mauzerów ułożonych piętrowo. Pobrano wyjaśnienia od przedstawiciela Głównego wykonawcy, w jaki sposób odpady były zabezpieczane w trakcie transportu. Nie dokonano oględzin załadunku odpadów przeznaczonych do transportu, gdyż transport był już przygotowany do wywiezienia odpadów do miejsca jego zagospodarowania.
- 17 czerwca 2021 r. inspektorzy WIOŚ w związku ze zmniejszeniem się liczby zarejestrowanych przez Głównego wykonawcę kart przekazania odpadów w Bazie danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami³⁶, dokonali oględzin sposobu usuwania odpadów przez Głównego wykonawcę. Uzyskano informację od Głównego wykonawcy, że w czasie robót natknięto się na odpady stałe, których zagospodarowanie przez jednego z podwykonawców było niemożliwe. W związku z powyższym trwały negocjacje z innymi odbiorcami w zakresie ewentualnego przekazywania odpadów firmom posiadającym możliwość ich składowania, co spowodowało tymczasowe zawieszenie transportów. Przedstawiciel Głównego wykonawcy poinformował, że ze względu na terminy realizacji umowy, po wznowieniu transportów, wszystkie odpady będą kierowane do podwykonawcy, gdzie będzie dokonana selekcja odpadów i przekazanie ich kolejnym odbiorcom w celu ich zagospodarowania.
- 7 sierpnia 2021 r. inspektorzy WIOŚ dokonali oblotu dronem przedmiotowego terenu, rejestrując ilość oraz stan odpadów.
- 23 września 2021 r. WIOŚ, po uzyskaniu informacji z GIOŚ dotyczących planowanych transportów odpadów niebezpiecznych poza teren Polski³⁷, dokonał oględzin sposobu przygotowania odpadów niebezpiecznych do wywiezienia poza teren Polski. Ustalono, że ze względu na opóźnienie firmy transportowej, transport zgłoszony do notyfikacji PL001448 nie wyjechał 22 września 2021 r. Odpady przygotowane do transportu międzynarodowego były zgromadzone w jednym miejscu, aby nie doszło do mieszania odpadów z odpadami przeznaczonymi do transportu krajowego. Odnotowano, że Główny wykonawca nie dokonał aktualizacji dokumentów przesłania i jego

³⁵ Głównym wykonawcą zadania polegającego na usunięciu i zagospodarowaniu odpadów niebezpiecznych zlokalizowanych w Mysłowicach przy ul. Brzezińskiej 50 było konsorcjum dwóch spółek, wyłonione w ramach przeprowadzonego przez Urząd postępowania o zamówienie publiczne w trybie dialogu konkurencyjnego.

³⁶ Dalej: „BDO”.

³⁷ W ramach usuwania odpadów niebezpiecznych z terenu przy ul. Brzezińskiej 50 w Mysłowicach Główny wykonawca planował część odpadów niebezpiecznych poddać unieszkodliwieniu w procesie D-10 w instalacjach do ich termicznego przekształcania zlokalizowanych na terenie Niemiec.

załączników w związku nieodebraniem odpadów. Odpady do transportu międzynarodowego były przygotowane w nowych pojemnikach typu mauzer i beczkach stalowych, które wg Głównego wykonawcy posiadały odpowiednie certyfikaty, a wszystkie pojemniki były opisane w sposób wskazujący na rodzaj niebezpieczeństwa wg ADR³⁸. Do czasu zakończenia oględzin nie wyjechał również drugi transport zgodnie z notyfikacją PL001447 oraz nie ustalono nowego terminu jego wyjazdu.

- 24 września 2021 r. WIOŚ, w obecności przedstawicieli Miasta oraz przedstawicieli Głównego wykonawcy, dokonał oględzin sposobu przygotowania odpadów niebezpiecznych do wywieżenia poza teren Polski³⁹. Ustalono, że trwał załadunek odpadów oraz wstępna analiza chemiczna substancji znajdujących się w pojemnikach. Prowadzono prace przygotowawcze do przelewania substancji do nowych pojemników w celu transportu odpadów za granicę, przy okazji dokonywano analizy zawartości odpadów w celu uniknięcia reakcji chemicznych po ich zmieszaniu. W czasie oględzin odbyło się znakowanie pojemników, nie przelewano odpadów ciekłych do cysterny.

(akta kontroli str. 518-665)

Dodatkowo, w trakcie procesu usuwania odpadów niebezpiecznych z Mysłowic, Miasto zwróciło się do WIOŚ w Katowicach, w sierpniu 2021 r. z wnioskiem o pomoc w zweryfikowaniu podmiotów uczestniczących w usuwaniu i zagospodarowaniu odpadów niebezpiecznych z terenu przy ul. Brzezińskiej 50. W tym celu, oprócz ww. oględzin terenu nielegalnego składowiska, wraz z przygotowaniem odpadów do transportu, ŚWIOŚ przekazał wniosek Urzędu do właściwych miejscowo wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska o potwierdzenie sposobu zagospodarowania odpadów niebezpiecznych pochodzących z Mysłowic. Przeprowadzono następujące kontrole:

- Kontrola przeprowadzona przez WIOŚ w Kielcach, w okresie realizacji zadania, u Głównego wykonawcy wykazała szereg nieprawidłowości w związku z działalnością podmiotu, a w szczególności w zakresie prowadzenia gospodarki odpadami niezgodnie z art. 16 UoO⁴⁰. WIOŚ w Kielcach stwierdził, że Główny wykonawca nienależycie prowadził gospodarkę odpadami, ponieważ przekazał 367,26 Mg odpadów niebezpiecznych o kodzie 16 03 05* podmiotowi działającemu bez wymaganego zezwolenia, nie posiadającemu dokumentacji pozwalającej stwierdzić jakie związki mogły być usuwane w ich instalacji do przetwarzania odpadów niebezpiecznych w procesie D9⁴¹, co stanowiło naruszenie art. 27 ust. 2 UoO, zgodnie z którym posiadacz odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami wyłącznie podmiotom posiadającym zezwolenie na zbieranie lub przetwarzanie odpadów.
- Kontrola przeprowadzona przez WIOŚ w Krakowie u członka konsorcjum Głównego wykonawcy wykazała, że podmiot prowadził działalność w zakresie transportu odpadów nie posiadając zezwoleń na zbieranie i przetwarzanie odpadów. Dysponował wyłącznie decyzją GIOŚ na wywóz odpadów niebezpiecznych do Niemiec. Nadto podmiot nie prowadził zgodnie z wymaganiami art. 66 UoO ewidencji odpadów. Dodatkowo dokonał wysyłki

³⁸ Międzynarodowa konwencja dotycząca drogowego przewozu towarów i ładunków niebezpiecznych.

³⁹ Kontynuacja oględzin z dnia 23 września 2021 r.

⁴⁰ Przepis zobowiązuje do prowadzenia gospodarki odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz środowiska.

⁴¹ Instalacja ta posłużyła do odzysku 5 Mg odpadów pochodzących z Mysłowic. Ilość ta była jedyną jaką podmiot zagospodarował w trakcie realizacji zadania jako Główny wykonawca.

odpadów za granicę bez powiadomienia przed transportem wszystkich zainteresowanych organów.

- Kontrola przeprowadzona przez WIOŚ w Opolu, u jednego z podwykonawców wykazała, że podmiot ten, w okresie kiedy realizował dla Głównego podwykonawcy⁴² usługi, nie przestrzegał warunków posiadanego pozwolenia zintegrowanego⁴³.
- Kontrola przeprowadzona przez WIOŚ w Katowicach u jednego z podwykonawców wykazała, że podmiot ten, po przeprowadzeniu odzysku 70,64 Mg odpadów z Mysłowic, wytworzył odpad o kodzie 07 01 08* w ilości 30,08 Mg, który został przekazany kolejnemu podmiotowi, nieposiadającemu technicznych możliwości ich zagospodarowania i który oświadczył, że odpady o kodzie 07 01 08* zostały zagospodarowane⁴⁴. Ponadto ustalono, że podmiot ten zbierał część odpadów bez odpowiedniego zezwolenia, magazynował je niezgodnie z warunkami posiadanego zezwolenia oraz nierzetelnie prowadził ewidencję odpadów.
- Kontrola przeprowadzona przez WIOŚ w Katowicach u innego podwykonawcy, który wykonywał zadanie na zlecenie Głównego wykonawcy, wykazała, że pośredniczył on w dostarczaniu odpadów płynnych i stałych do dalszych podwykonawców. WIOŚ dokonał analizy oświadczeń dotyczących ostatecznego zagospodarowania odpadów, która wykazała, że unieszkodliwienie części odpadów zostało dwukrotnie potwierdzone w oświadczeniach, wystawionych przez różne podmioty. Dodatkowo wykazano, że podmiot ten realizując zadanie w zakresie odpadów z Mysłowic, zawarł umowę współpracy z innym podmiotem, w wyniku czego stał się on uczestnikiem w obrocie odpadami i był zobligowany do prowadzenia ewidencji odpadów niebezpiecznych zgodnie z art. 66 UoO. Badanie jego indywidualnego konta w systemie BDO wykazało, że w latach 2020-2021 nie prowadził on takiej ewidencji.
- Kontrola prowadzona przez WIOŚ Delegatura w Mińsku Mazowieckim u jednego z podwykonawców wykazała, że w trakcie realizacji zadania, podmiot nie posiadał aktualnej decyzji pozwalającą na wytwarzanie odpadów w związku z eksploatacją instalacji i urządzeń służących do destylacji zanieczyszczonych rozpuszczalników i rozcieńczalników (decyzja wygasła 5 marca 2020 r.), a pomimo tego przyjął od Głównego wykonawcy w okresie od 15 września 2021 r. do 5 października 2021 r., 367,26 Mg odpadów niebezpiecznych o kodzie 16 03 05*. Po zawiadomieniu Miasta, przez WIOŚ w Katowicach, o nieprawidłowościach i przekazaniu tej informacji do Głównego wykonawcy, odebrał on z terenu podwykonawcy - 176,888 Mg odpadów, a 190,371 Mg pozostawił na jego terenie.

(akta kontroli str. 793-827)

W wyniku przeprowadzonych przez WIOŚ w Katowicach oraz pozostałe inspektoraty kontroli dotyczących procesu usuwania i gospodarowania odpadami niebezpiecznymi przez Głównego wykonawcę oraz pozostałych uczestników zadania, pismem z dnia 27 września 2021 r., WIOŚ zawiadomił właściwy organ o możliwości popełnienia przestępstwa.

⁴² Spółka, która na etapie zawierania umowy pomiędzy Miastem a Głównym wykonawcą była wpisana w umowie jako podwykonawca Głównego wykonawcy.

⁴³Tj. decyzji Marszałka Województwa Opolskiego udzielającej pozwolenia zintegrowanego dla instalacji do produkcji i oczyszczania rozpuszczalników, destylacji mieszanin rozpuszczalników organicznych oraz do odzysku odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne zlokalizowanych na terenie zakładu, dot. magazynowania odpadów oraz zezwolenia na zbieranie odpadów udzielonego przez Starostę Kędzierzyńsko-Kozielskiego.

⁴⁴ WIOŚ w Katowicach w ramach wspólnego postępowania kontrolnego z WIOŚ w Krakowie, ustalił, że podmiot niezgodnie z prawdą poświadczył przyjęcie odpadów na terenie prowadzenia działalności.

(akta kontroli str. 9-33, 854-859)

Służby WIOŚ nie dokonywały kontroli oraz interwencji u wykonawcy drugiego etapu usuwania odpadów z terenu zlokalizowanego przy ul. Brzezińskiej w Mysłowicach, z którym Miasto, 15 czerwca 2022 r., zawarło umowę na usunięcia i zagospodarowania pozostałych po pierwszym etapie 440 Mg odpadów.

Jak wyjaśnił ŚWIOŚ, działalność tego podmiotu polegała na eksploatacji instalacji do unieszkodliwiania i odzysku odpadów przemysłowych metodą termicznego ich przekształcenia oraz instalacji do przetwarzania odpadów, zaliczanych do grupy zakładów zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej. W związku z powyższym obszar działalności tego podmiotu był pod stałym nadzorem WIOŚ, który w latach 2019-2023 przeprowadził cztery kontrole zakładu, nie stwierdzając nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 668-671)

3. Rada Miasta nie występowała w latach 2018-2022 w trybie art. 8a ust. 1 IOŚ⁴⁵ z wnioskiem o przekazanie przez WIOŚ informacji o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla województwa śląskiego, w tym o wynikach kontroli miejsca zdeponowania odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne na terenie przy ul. Brzezińskiej 50 w Mysłowicach. Jak wyjaśnił ŚWIOŚ, z uwagi na brak wniosku Rady Miasta w sprawie przekazania wyników kontroli przeprowadzonych na obszarze miasta Mysłowice, tutejszy WIOŚ nie posiadał informacji o uchwałach Rady Miasta Mysłowice wydanych na podstawie art. 8a ust. 2 IOŚ⁴⁶ określających kierunki działania ŚWIOŚ, w celu zapewnienia na obszarze miasta Mysłowice należytej ochrony środowiska.

(akta kontroli str. 5-8)

4. Decyzja Prezydenta Miasta zezwalająca na zbieranie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne przez podmiot zbierający odpady, została wydana 17 maja 2018 r. Prezydent Miasta nie był zobowiązany wnosić o przeprowadzenie kontroli przez WIOŚ miejsca przeznaczonego do magazynowania odpadów.

Po nowelizacji UoO wprowadzonej ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw, WIOŚ, zgodnie z art. 41a ust. 1 i 2 UoO był zobligowany na wniosek organu wydającego decyzję do przeprowadzenia kontroli podmiotów ubiegających się o uzyskanie zezwolenia na zbieranie odpadów, przetwarzanie odpadów lub pozwolenia na wytworzenie odpadów uwzględniające przetwarzanie odpadów. W przypadku postanowienia WIOŚ negatywnie opiniującego spełnienie wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska właściwy organ mógł odmówić wydania zezwolenia na przetwarzanie odpadów lub pozwolenia na wytworzenie odpadów uwzględniającego przetwarzanie odpadów.

Ww. nowelizacja z dnia 20 lipca 2018 r.⁴⁷ rozszerzała zakres zezwoleń podlegających kontroli o zbieranie odpadów oraz wytworzenie odpadów.

ŚWIOŚ wyjaśniła, że analiza zmian UoO w latach 2018-2022 skutkowała tym, że *do 2018 roku wojewódzki inspektor ochrony środowiska poprzez wydane postanowienie negatywnie opiniujące spełnianie wymagań ochrony środowiska przez podmiot mogło zostać uznane przez organ wydający zezwolenie jako podstawa do odmowy wydania*

⁴⁵ Art. 8a ustawy IOŚ reguluje uprawnienia i obowiązki wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska oraz władz lokalnych w zakresie przeciwdziałania na danym obszarze zagrożeniom środowiska i tym samym zapewnienia należytej jego ochrony. W ust. 1 obowiązuje on wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska do przekazania radzie gminy, radzie powiatu i sejmikowi województwa, na ich wniosek, informacji o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla województwa.

⁴⁶ Art. 8a ust. 2 ustawy IOŚ legitymuje radę miasta do określenia w drodze uchwały kierunków działania wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska w celu zapewnienia na danym obszarze należytej ochrony środowiska.

⁴⁷ Przepisy nowelizacji wchodziły w życie od 8 września 2018 r.

zezwolenia lub też nie. W okresie od 2018 do 2021 roku wydane postanowienie negatywnie opiniujące spełnianie wymagań ochrony środowiska przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska było bezwzględną podstawą do odmowy wydania zezwolenia przez organ wydający zezwolenie. Natomiast od 2021 w nowym stanie prawnym mamy do czynienia z sytuacją, w której organ o szczególnych kompetencjach, jakim jest wojewódzki inspektor ochrony środowiska, stwierdza, że wymagania określone w przepisach ochrony środowiska nie zostały spełnione, a mimo to organ, który takich kompetencji nie posiada, wydaje zezwolenie lub pozwolenie, bo ocenia, że niespełnienie wymagań określonych w przepisach o ochronie środowiska nie spowoduje zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi lub dla środowiska.

(akta kontroli str. 5-7)

Prezydent Miasta, ze względu na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, podjął działania w celu usunięcia i zagospodarowania odpadów niebezpiecznych zgromadzonych przy ul. Brzezińskiej 50 w Mysłowicach, wydając decyzję w trybie art. 26a ust. 3 UoO skierowaną do władającego powierzchnią, na której odpady zostały porzucone. Zgodnie z art. 26a ust. 5 pkt 1 UoO Miasto w celu wydania ww. decyzji zasięgnęło opinii WIOŚ w sprawie spełnienia przesłanek konieczności niezwłocznego usunięcia odpadów. Postanowieniem nr 7/2019/MW z dnia 24 września 2019 r. ŚWIOŚ wydał opinie o spełnieniu przesłanek dotyczących konieczności niezwłocznego usunięcia odpadów zgromadzonych przy ul. Brzezińskiej 50 w Mysłowicach. Wydając opinię ŚWIOŚ zwróciła uwagę m.in. na:

- podmiot zbierający odpady prowadził działalność w sposób naruszający warunki posiadanego zezwolenia,
- powołani przez prokuraturę biegli ustalili, że badane próbki odpadów charakteryzowały się obecnością substancji decydujących o tym, że odpad był odpadem niebezpiecznym, co mogło negatywnie wpływać na stan jakości gleb i wód terenu położonego w sąsiedztwie składowiska,
- najbliższa zabudowa mieszkaniowa znajdowała się 150-200 m w linii prostej od miejsca składowania odpadów niebezpiecznych.
- na podstawie doświadczenia w podobnych sprawach, w przypadku braku możliwości dokładnego ustalenia składu odpadów w poszczególnych pojemnikach i w przypadku braku ekonomicznie uzasadnionej potrzeby ich dokładnej identyfikacji, odpady te klasyfikuje się pod kodem 19 12 11* - inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów zawierające substancje niebezpieczne i docelowo przekazuje się je do *unieszkodliwienia w procesie D-10 – przekształcenie termiczne na lądzie*.

W trakcie realizacji zadania polegającego na usunięciu odpadów z ul. Brzezińskiej 50 w Mysłowicach, Miasto zwróciło się do WIOŚ o możliwość rozszerzenia katalogu odpadów. ŚWIOŚ wydał opinię, że w związku z tym, że na terenie składowiska znajdowały się odpady o kodach 07, 08, 13, 14 jak i ich mieszaniny oraz odpady, których klasyfikacja bez ustalenia źródła pochodzenia była niemożliwa, można również stosować zamiennie inne kody odpowiadające tym odpadom, w tym kody z grupy 16 – odpady nieujęte w innych podgrupach⁴⁸. ŚWIOŚ w swojej odpowiedzi do Miasta⁴⁹ zaznaczył, że szersza grupa kodów winna zostać nadana wyłącznie na procesy ich właściwego zagospodarowania poprzez proces D-10 *przekształcanie termiczne na lądzie*.

⁴⁸ Np. kody: 16 03 03*, 16 03 05*, 16 05 06*, 16 09 04*, 16 10 01*, 16 10 03* oraz 16 81 01*.

⁴⁹ Pismo z dnia 18 maja 2020 r. sygn. IN.VII.046.8.2020.

Jak zaznaczył ŚWIOŚ, (...) W kierowanych pismach do Inspektoratu wnoszono o opinię co do możliwości zmiany wydanej w trybie art. 26a ustawy o odpadach decyzji, poprzez uzupełnienie kwalifikacji odpadów o inne rodzaje kodów i wydłużenie czasu realizacji zadania, uzasadniając powyższe m.in. większymi możliwościami zlecenia ich unieszkodliwienia w toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, przyspieszeniem usunięcia zagrożenia z terenu Miasta i zmniejszeniem kosztów. W żadnych odpowiedziach kierowanych do Urzędu Miasta Mysłowice, tut. Inspektorat nie zmieniał swojej opinii co do konieczności przekazania odpadów do unieszkodliwienia w procesie termicznego przekształcenia na łądzie. Przychylając się do możliwości zastosowania innych kodów odpadów, podkreślano, że winny one zostać nadane wyłącznie na potrzeby ich właściwego zagospodarowania, którym jest unieszkodliwienie w procesie D10- przekształcenie termiczne na łądzie. Inspektorat nie potwierdza prowadzenia żadnych innych ustaleń w tej sprawie. (...) Analiza posiadanej korespondencji z Urzędem Miasta Mysłowice w zakresie planowania i realizacji zadania mającego na celu usunięcia odpadów zgromadzonych na terenie przy ul. Brzezińskiej 50 w Mysłowicach wykazała, że nie występowało do Inspektoratu z zapytaniem o opinię ws. procesów odzysku lub unieszkodliwienia jakim należy poddać przedmiotowe odpady.

W związku z powyższym ŚWIOŚ na etapie opiniowania zasadności usunięcia odpadów w trybie art. 26a UoO, jak również na późniejszym etapie stał na stanowisku, że w odniesieniu do odpadów niebezpiecznych w sytuacji, gdy nie były znane etykiety, skład chemiczny substancji, ich właściwość, to najbardziej odpowiednim tokiem postępowania jest całkowite unieszkodliwienie tych odpadów przez ich spalanie w stosownych instalacjach do tego przeznaczonych.

Wyjaśniając, czy w kraju istniała techniczna możliwość unieszkodliwienia ponad 8 tys. Mg odpadów niebezpiecznych, Z-ca ŚWIOŚ stwierdził, że w kraju funkcjonuje 28 instalacji do termicznego unieszkodliwienia odpadów o łącznej całkowitej zdolności przetwarzania na poziomie 282 011 Mg/rok, w związku z powyższym, zdaniem WIOŚ w Katowicach, była techniczna możliwość unieszkodliwienia odpadów z Mysłowic w instalacjach działających na terenie kraju.

(akta kontroli str. 731-739, 828-848, 860-865)

5. WIOŚ po raz pierwszy pozyskał informacje o miejscu nagromadzenia odpadów przy ul. Brzezińskiej 50 w Mysłowicach w dniu 2 lipca 2018 r. Wiadomość email została wysłana przez mieszkańca Mysłowic na adres sekretariatu WIOŚ. W celu weryfikacji informacji przekazanej przez osobę fizyczną, WIOŚ zwrócił się do Miasta pismem z dnia 13 lipca 2018 r.⁵⁰ z prośbą o interwencję. Miasto wyjaśniło⁵¹, że przeprowadzono kontrole we wskazanym miejscu, stwierdzono nieprawidłowości i zobowiązano podmiot zbierający odpady do ich usunięcia⁵². Dodatkowo Miasto poinformowało, że w dniu 17 lipca 2018 r. przeprowadzono kontrolę realizacji zaleceń pokontrolnych, która wykazała, że podmiot zbierający odpady prowadził gospodarkę odpadami zgodnie z zapisami decyzji z dnia 17 maja 2018 r., a Prezes Zarządu oświadczył, że prowadził prace reorganizacyjne zamierzające do magazynowania odpadów w sposób zgodny z decyzją. W związku z powyższym, ŚWIOŚ poinformował osobę fizyczną o sposobie załatwienia sprawy poprzez przekazanie informacji

⁵⁰ Sygn. IN.III.7021.120.2018.KH.

⁵¹ Pismo z dnia 18 lipca 2018 r. sygn. OS-I.603.13.2018.SO.

⁵² Pismo z dnia 18 lipca 2018 r. sygn. OS-I.603.13.2018.SO. W piśmie tym, Miasto poinformowało WIOŚ, że kontrola została przeprowadzona 22 czerwca 2018 r. i wykazała nieprawidłowości w zakresie sposobu zbierania odpadów, a dostęp do części mauserów był utrudniony. 17 lipca 2018 r. przeprowadzono kolejną kontrolę, której celem było sprawdzenie, czy uchybienia z poprzedniej kontroli zostały usunięte. Zgodnie z treścią pisma, Miasto stwierdziło, że gospodarka odpadami prowadzona przez podmiot zbierający odpady była realizowana zgodnie z posiadanymi pozwoleniami.

uzyskanych od Miasta⁵³. ŚWIOŚ nie podjął dodatkowych kroków w celu zweryfikowania stanu faktycznego w miejscu nagromadzenia odpadów.

(akta kontroli, str. tom I 681-686)

6. WIOŚ w ramach czynności kontrolnych oraz interwencji na terenie, na którym podmiot zbierający odpady zdeponował odpady niebezpieczne, w latach 2018-2020, dokonał poboru ośmiu próbek odpadów, gruntów oraz ścieków. Próbki z terenu zostały pobrane w dniach:

- 10 września 2018 r. w ramach czynności kontrolnych (wycieki z rozszczelnionych beczek i mauserów); zostały pobrane cztery próbki⁵⁴ gleby, odpadów i ścieków w celu określenia rodzaju odpadów i poziomu zanieczyszczenia gruntów. Wyniki laboratoryjne wskazały przekroczenie norm w pobranych próbkach gleby.
- 1 września 2019 r. w ramach czynności kontrolnych (wycieki z rozszczelnionych beczek i mauserów); zostały pobrane próbki gleby⁵⁵ w celu określenia czy zostały przekroczone normy. Wyniki laboratoryjne nie stwierdziły przekroczenia badanych wskaźników.
- 17 września 2020 r. w ramach czynności kontrolnych (wycieki z rozszczelnieniach beczek i mauserów); zostały pobrane próbki gleby⁵⁶ w celu określenia czy zostały przekroczone normy. Wyniki laboratoryjne nie stwierdziły przekroczenia badanych wskaźników.

Ponadto w jednym przypadku, w dniu 25 marca 2019 r., w czasie kontroli zanieczyszczenia wycieku z przedmiotowego terenu na działkę sąsiadującą, pobrano próbki gruntu z działki sąsiadującej. Badania próbek nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych norm.

WIOŚ do 2018 r. wykonywał badania w ramach własnego laboratorium, natomiast od 2019 r. zlecał je Centralnemu Laboratorium Badawczemu GIOŚ.

W ramach postępowań administracyjnych wobec podmiotu zbierającego odpady, WIOŚ wykorzystał udostępnioną przez Komendę Miejską Policji w Mysłowicach opinię biegłych sądowych⁵⁷ z zakresu fizykochemii, chemii sądowej, toksykologii i ochrony środowiska sporządzoną na zlecenie organów ścigania. W opinii biegli stwierdzili m.in., że badane odpady mają właściwości niebezpieczne, skład chemiczny, warunki i sposób ich przechowywania zagrażał życiu lub zdrowiu wielu osób oraz mogły spowodować istotne obniżenie jakości wód, powietrze i ziemi. Ponadto mogły wywołać zniszczenie w świecie roślinnym i zwierzęcym w znaczących rozmiarach i powinny zostać jak najszybciej usunięte i przekazane do unieszkodliwienia.

Wyniki badań przeprowadzonych na zlecenie WIOŚ wykazały obecność w glebie między innymi mieszaniny węglowodorów charakterystycznych dla substancji ropopochodnych indeksu olejów i benzyny, które były również wykryte przez biegłego sądowego i wskazane w ww. opinii.

WIOŚ w ramach działań podjętych w związku odpadami w Mysłowicach zlecał wykonywanie badań według wykazu zanieczyszczeń określonych w Rozporządzeniu

⁵³ Pismo z dnia 10 sierpnia 2018 r. sygn. IN.III.7021.120.2018.KH

⁵⁴ Nr sprawozdania z wyników badania laboratoryjnego 1361/2018 (gleba), 1360/2018 (odpady), 1360a/2018 (odpady) i 1362/2018

⁵⁵ Nr sprawozdania z wyników badania laboratoryjnego 1190/2019 i 1190a/2019.

⁵⁶ Nr sprawozdania z wyników badania laboratoryjnego 1284/2020 i 1284a/2020.

⁵⁷ Opinia nr FD 113/2018 z dnia 11 grudnia 2018 r. sporządzoną na zlecenie Prokuratury Rejonowej w Mysłowicach w toku postępowania PR I Ds.856.2018. Dalej: „opinia biegłych”.

Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi⁵⁸, z uwagi na liczne ujawnione przypadki zanieczyszczenia gruntu, natomiast ustalony zakres badanych substancji przez ww. biegłych głównie polegał na klasyfikacji ujawnionych odpadów, zgodnie z zasadami określonymi w UoO.

(akta kontroli str. 36-74, 666-671, 689-694)

WIOŚ nie prowadził badań gruntu oraz stanu środowiska po usunięciu odpadów z przedmiotowej działki. ŚWIOŚ wyjaśnił, że podmiotem odpowiedzialnym za podjęcie działań w ww. zakresie był Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach⁵⁹.

(akta kontroli str. 655-662, 666-671, 755-770)

7. W wyniku działalności kontrolnej WIOŚ wobec podmiotu zbierającego odpady, podjęto następujące działania:

- 4 grudnia 2018 r. ŚWIOŚ wydał zarządzenie pokontrolne⁶⁰, w którym zarządził, aby podmiot zbierający odpady zaprzestał magazynować odpady, dostosował się do wydanej przez Prezydenta Miasta decyzji, prowadził działalność w sposób niepowodujący uciążliwości zapachowych i prowadził rzetelną ewidencję odpadów. Ze względu na brak odpowiedzi podmiotu zbierającego odpady na powyższe zarządzenie, w dniu 21 stycznia 2019 r. przesłano monit o upłygnięciu terminu przesłania informacji. WIOŚ nie otrzymał pisemnej odpowiedzi na ww. zarządzenie.
- 26 czerwca 2019 r. ŚWIOŚ⁶¹ wymierzył administracyjną karę pieniężną w wysokości 800,0 tys. zł na podstawie art. 194 ust. 5 UoO, za gospodarowanie odpadami niezgodnie z posiadanym zezwoleniem. Od decyzji podmiot zbierający odpady wniósł w dniu 12 lipca 2019 r. odwołanie do organu wyższej instancji, tj. GIOŚ. W dniu 28 września 2023 r. GIOŚ wydał decyzję⁶², w której to utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję. Organ II instancji nie znalazł również przesłanek do obniżenia kwoty nałożonej kary.
- Na Prezesa Zarządu podmiotu zbierającego odpady nałożono grzywny w wysokości 0,7 tys. zł, w tym 0,4 tys. zł grzywny na podstawie art. 174 ust. 3 UoO oraz 0,3 tys. zł grzywny na podstawie art. 176 ust. 1 UoO. WIOŚ nie posiadał informacji, czy ww. mandaty zostały opłacone, gdyż podlegały one egzekucji ze strony Krajowej Administracji Skarbowej.
- 22 lipca 2019 r.⁶³, na podstawie art. 364 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska⁶⁴ ŚWIOŚ orzekł o wstrzymaniu działalności prowadzonej przez podmiot zbierający odpady. Na podstawie art. 366 ust. 1 POŚ decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Decyzja została przekazana podmiotowi zbierającemu odpady w dniu 23 lipca 2019 r. Na powyższą decyzję podmiot ten złożył w dniu 2 sierpnia 2019 r. odwołanie, które postanowieniem⁶⁵ z dnia 17 września 2019 r. przez GIOŚ zostało uznane za niedopuszczalne⁶⁶, w związku z powyższym wydana przez ŚWIOŚ decyzja była ostateczna.

⁵⁸ Dz. U. z 2016 r. poz. 1395.

⁵⁹ Dalej: „RDOŚ”.

⁶⁰ nr 123/2018/MW sygn. IN.III.7023.98.2018.MK.MW.

⁶¹ decyzją o sygn. IN.III.7062.43.2018.WM.

⁶² Sygn. DKO-WOPN.401.69.2023.AMZ.

⁶³ decyzją o sygn. IN.III.7062.8.2019.MW.

⁶⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 54. Dalej: „POŚ”.

⁶⁵ Sygn. DP-420/769/2019/sj.

⁶⁶ Odwołanie nie spełniało wymogów wymienionych w art. 63 §2 Kpa.

(akta kontroli str. 385-411, 674-688, 971-987)

Wyjaśniając, dlaczego decyzja o wstrzymaniu działalności prowadzonej przez podmiot zbierający odpady została wydana dopiero 22 lipca 2019 r., Z-ca ŚWIOŚ stwierdził, że: (...) po zakończeniu kontroli, (...) Inspektorat gromadził informacje i materiały od innych organów, w tym: protokół kontroli Komendy Miejskiej PSP w Mysłowicach i opinię biegłego sądowego sporządzoną na polecenie organów prokuratury. Dodatkowo przeprowadzone w dniu 28.01.2019 r. oględziny na kontrolowanym terenie ujawniły, że kontrolowany nie podjął żadnych działań zmierzających do usunięcia stwierdzonych naruszeń w trakcie kontroli, a ilość odpadów od tego czasu przybyła. W związku z powyższym, (...) w dniu 4.03.2019 r. na podstawie art. 61 kpa skierowano do spółki pisemne zawiadomienie o wszczęciu postępowania, które nie zostało odebrane. W związku z przyjętą zasadą fikcji doręczenia, za termin doręczenia uznano dzień 25.03.2019 r. W celu umożliwienia stronie możliwości czynnego udziału w postępowaniu tut. Inspektorat podjął działania w kierunku ustalenia miejsca bytu prezesa spółki. W międzyczasie Inspektorat podejmował 4-krotnie działania w miejscu prowadzonej działalności w celu określenia stanu magazynowanych odpadów i oceny zaistniałych zagrożeń, które to działania zostały postanowieniem z dnia 25.06.2019 r. na podstawie art. 75 kpa dopuszczone jako dowód w prowadzonym postępowaniu.

Jak dodał Z-ca ŚWIOŚ, po otrzymaniu informacji o miejscu przebywania Prezesa Zarządu podmiotu zbierającego odpady, w dniu 25 czerwca 2019 r. dostarczono zawiadomienie o zakończeniu postępowania. Na tej podstawie, dochowując należyta staranność, decyzja została wydana w jak najszybszym terminie, tj. w dniu 22 lipca 2019 r.

(akta kontroli str. 849-853)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

IV. Uwagi i wnioski

OBSZAR

W związku z brakiem stwierdzonych nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania uwag i wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania.

Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, 30 lipca 2024 r.

Kontroler
Katarzyna Kozieł
Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....